

Διαδικτυακό Εξειδικευμένο Σεμινάριο: Σύγχρονες προσεγγίσεις στη διδασκαλία της Ιστορίας

Περιγραφές συναντήσεων
Μάρτιος-Μάιος 2026

Η διδασκαλία της Ιστορίας και ο ρόλος της στην καταπολέμηση της παραπληροφόρησης στον σύγχρονο κόσμο, Δρ Λούκας Περικλέους (10 Μαρτίου 2026, 16:30-18:30)

Έχοντας ως βάση τις οικοδομιστικές προσεγγίσεις διερεύνησης που αναπτύχθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες στον χώρο της Ιστορικής Παιδείας, το σεμινάριο θα προτείνει πρακτικές που μπορούν να εφαρμοστούν στην τάξη και οι οποίες επιδιώκουν την ανάπτυξη εννοιολογικής κατανόησης, ικανοτήτων/δεξιοτήτων και στάσεων, που σχετίζονται με την οικοδόμηση γνώσης μέσα από τη μελέτη και αξιολόγηση διαφόρων ειδών πηγών πληροφόρησης. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι πηγές αποτελούν αναπαραστάσεις και όχι ακριβή αντίγραφα του κόσμου, αλλά και το γεγονός ότι αυτές αποτελούν τον κύριο τρόπο με τον οποίο ερχόμαστε σε επαφή με τη γνώση για τον κόσμο στον οποίο ζούμε, το σεμινάριο θα επικεντρωθεί στην αξιολόγηση της εγκυρότητας και αξιοπιστίας των πηγών. Έμφαση θα δοθεί στο πώς οι σύγχρονες τεχνολογίες έχουν μεταβάλει τον τρόπο που οι άνθρωποι συλλέγουν πληροφορίες, στους κινδύνους που προκύπτουν (παραπληροφόρηση, εσφαλμένη πληροφόρηση, κακόβουλη πληροφόρηση), καθώς και στο πώς οι ίδιες τεχνολογίες προσφέρουν ευκαιρίες διαχείρισης της πληροφορίας.

Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικών σεναρίων αξιοποιώντας την ιστορική διερεύνηση και εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης, Δρ Γεωργία Κουσερή (17 Μαρτίου 2026, 16:30-18:30)

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη εκπαιδευτικών σεναρίων που βασίζονται στη μάθηση μέσω ιστορικής διερεύνησης (Inquiry-Based Learning – IBL) και στην παιδαγωγικά τεκμηριωμένη αξιοποίηση εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης. Στόχος του είναι να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς στην κατανόηση του θεωρητικού πλαισίου της διερευνητικής μάθησης, να τους εξοικειώσει με την έννοια της ιστορικής σκέψης και του ιστορικού συλλογισμού και να αναδείξει τρόπους με τους οποίους τα εργαλεία ΤΝ μπορούν να ενισχύσουν τον σχεδιασμό και την πρακτική εφαρμογή καινοτόμων μαθησιακών δραστηριοτήτων.

Στο αρχικό μέρος του σεμιναρίου παρουσιάζεται το μοντέλο Backward Design, το οποίο υπογραμμίζει ότι ο εκπαιδευτικός ξεκινά τον σχεδιασμό από τα επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα, διαμορφώνοντας στη συνέχεια τις κατάλληλες δραστηριότητες και τα εργαλεία διδασκαλίας. Παράλληλα, αναλύονται τα στάδια της ιστορικής διερεύνησης—διατύπωση ερωτημάτων, ανάλυση πηγών, ερμηνεία και σύνθεση επιχειρηματολογίας—καθώς και οι έννοιες δεύτερου βαθμού που υποστηρίζουν την ανάπτυξη ιστορικού συλλογισμού, όπως η τεκμηρίωση, η πολλαπλή οπτική και η αιτιότητα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο της τεχνητής νοημοσύνης. Τα εργαλεία παρουσιάζονται ως υποστηρικτικά μέσα για τον σχεδιασμό δραστηριοτήτων, την παραγωγή διδακτικού υλικού, την επεξεργασία ιστορικών πηγών και τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας. Στο εργαστηριακό στάδιο, οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εκπαιδευτικοί αξιοποιούν τα μοντέλα και τα εργαλεία που παρουσιάστηκαν για να δημιουργήσουν φύλλα

εργασίας που καθοδηγούν τους μαθητές/μαθήτριες τους στην επιλογή ιστορικών θεμάτων, στη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων, στην ανάλυση πηγών και στη διαμόρφωση τεκμηριωμένου ιστορικού συλλογισμού. Με τον τρόπο αυτό, ενισχύεται η ικανότητά τους να σχεδιάζουν σύγχρονα σενάρια ιστορικής διερεύνησης, αξιοποιώντας δημιουργικά τις δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης.

Τα ψηφιακά παιχνίδια ως εκπαιδευτικό εργαλείο εκμάθησης του ιστορικού παρελθόντος, Δρ Ηλίας Στουραϊτης (21 Απριλίου 2026, 16:30-18:30)

Τα ψηφιακά παιχνίδια βρίσκονται στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας τις τελευταίες δεκαετίες μέσα από πολλές αναφορές όπως το edutainment, την παιχνιδοποίηση, τα παιχνίδια σοβαρού σκοπού (serious games) και την παιχνιδοκεντρική μάθηση. Αν και φαίνεται να έχουν δομηθεί αρκετές προτάσεις για τον τρόπο αξιοποίησης των παιχνιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, η ενσωμάτωσή τους στην ιστορική μάθηση χρειάζεται μια ολιστική προσέγγιση. Το σεμινάριο θα παρουσιάσει προτάσεις εγγραμματισμού των μαθητών/μαθητριών στα ψηφιακά παιχνίδια, την προστιθέμενη αξία τους και πως αυτή ενσωματώνεται στην ιστορική αντίληψη, κατανόηση και, εν τέλει, την πολυπόθητη μάθηση. Κύριος στόχος είναι να διαφοροποιήσουμε την ιστορική εκπαίδευση στις απαιτήσεις της σημερινής εποχής παρέχοντας σημαντικά κίνητρα ενεργοποίησης και αυτονομίας των μαθητών/μαθητριών αναφορικά με την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητά τους.

Why archaeology matters: the power of material culture and the archaeological method in teaching and learning processes, Dr Laura Arias-Ferrer (28 Απριλίου 2026, 16:30-18:30)

Η αρχαιολογία, οι μέθοδοί της και οι πηγές της αποτελούν μια ιδανική πηγή για την ανάπτυξη ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων και γνώσεων σε διάφορα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, ακόμη και από μικρή ηλικία. Η αξία αυτής της διασύνδεσης δεν είναι νέα, αφού είχε ήδη επισημανθεί από τις δεκαετίες του 1980 και του 1990, και οι προεκτάσεις αυτών των προβληματισμών και παραδειγμάτων έχουν τροφοδοτήσει μια αναπτυσσόμενη κοινότητα αρχαιολόγων και εκπαιδευτικών που ενδιαφέρονται να εξερευνήσουν τις δυνατότητες αυτού του συνδυασμού.

Η εκπαιδευτική έρευνα γίνεται επίσης ολοένα και πιο πλούσια σε αυτόν τον τομέα, και υπάρχουν ήδη πολυάριθμες μελέτες που υπογραμμίζουν τα πολλαπλά οφέλη που προσφέρει η αρχαιολογία στις διάφορες μορφές με τις οποίες μπορεί να εισαχθεί στην τυπική εκπαίδευση: επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, συμμετοχή των μαθητών/μαθητριών σε ανασκαφές (σε πραγματικά ή προσομοιωμένα πλαίσια), ανάπτυξη της μεθόδου του/της αρχαιολόγου για την ιστορική ανάλυση και χρήση αρχαιολογικών πηγών (αντιγράφων ή εικόνων) για την άντληση πληροφοριών.

Η συνάντηση στοχεύει να ενθαρρύνει τον προβληματισμό και να διερευνήσει τους διάφορους τρόπους με τους οποίους η αρχαιολογία, η αρχαιολογική μέθοδος και ο υλικός πολιτισμός μπορούν να ενσωματωθούν στην πράξη σε διαφορετικά εκπαιδευτικά επίπεδα. Η συνάντηση θα εμβαθύνει στα οφέλη κάθε στρατηγικής, καθώς και στα προβλήματα, τις δυσκολίες και τις προκλήσεις που παρουσιάζουν. Για τον σκοπό αυτό, θα παρουσιαστούν παραδείγματα συγκεκριμένων εφαρμογών μέσα στην τάξη, ποικίλης κλίμακας και υλικοτεχνικών αναγκών, μαζί με τα αποτελέσματα που προέκυψαν μετά την εφαρμογή τους.

**Making visible the invisible: historical enquiry in the classroom, Δρ Caitríona Ní Cassaithe
(5 Μαΐου 2026, 16:30-18:30)**

Η ιστορική διερεύνηση θεωρείται βασικό στοιχείο της διδασκαλίας της Ιστορίας. Σε αρκετά εκπαιδευτικά συγκείμενα, ωστόσο, έχει δοθεί ελάχιστη προσοχή στο πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν αποτελεσματικά μαθήματα Ιστορίας στο Δημοτικό Σχολείο. Σε αυτή τη συνάντηση, θα διερευνηθούν πρακτικοί και βιωματικοί τρόποι με τους οποίους η ιστορική διερεύνηση μπορεί να εφαρμοστεί στη διδασκαλία της Ιστορίας.

Η ουσιαστική ενασχόληση με την ιστορική διερεύνηση προϋποθέτει εννοιολογική κατανόηση της φύσης της Ιστορίας και της ιστορικής γνώσης. Ωστόσο, οι έρευνες που μελετούν την εξέλιξη στην ιστορική σκέψη των παιδιών έχουν δείξει ότι συχνά διατηρούνται παρανοήσεις σχετικά με τη φύση της ιστορίας. Πολλές από αυτές τις παρανοήσεις σχετίζονται με τις αντιλήψεις των παιδιών για τη γνώση και τη γνωστική διαδικασία και είναι, επομένως, επιστημολογικής φύσης. Αυτά τα «επιστημολογικά σημεία συμφόρησης», ακριβώς όπως και ένα μπουτιλιάρισμα στον δρόμο, μπορούν να επιβραδύνουν την ικανότητα των παιδιών να σκέφτονται ιστορικά, γεγονός που επηρεάζει τη δυνατότητά τους να συμμετέχουν σε μια ιστορική διερεύνηση. Η αναγνώριση αυτών των επιστημολογικών εμποδίων που επηρεάζουν τις αντιλήψεις των παιδιών για το γνωστικό αντικείμενο είναι, επομένως, απαραίτητη και σημαντική. Στο πρώτο μέρος της συνάντησης θα συζητηθούν τρόποι αντιμετώπισης αυτών των αντιλήψεων στη διδασκαλία της Ιστορίας.

Το Πλαίσιο Ιστορικής Διερεύνησης (Historical Enquiry Framework - HEF) για τον σχεδιασμό και τη διδασκαλία της Ιστορίας μέσω διερεύνησης σχεδιάστηκε και δοκιμάστηκε μέσα από τρεις κύκλους έρευνας σε ιρλανδικά δημοτικά σχολεία. Το πλαίσιο αποτελείται από πέντε στάδια: Διατύπωση Ερωτήσεων, Συλλογή Πηγών, Ανάλυση Τεκμηρίων, Σύνθεση και Δημιουργία Τεκμηριωμένων Επιχειρημάτων και Αναστοχασμός και Σύνδεση. Κάθε ένα από τα πιο πάνω στάδια θα παρουσιαστεί μέσω δύο μελετών περίπτωσης, οι οποίες αποτέλεσαν μέρος του Έργου LETHE. Η πρώτη αφορά την απεργία μαθητών στο Δουβλίνο το 1911 και η δεύτερη τη μετακίνηση παιδιών από τη Φινλανδία προς τη Σουηδία κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.